

Obsah

BOŽÍ SVRCHOVANOST & ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA.....	2
BOŽÍ SVRCHOVANÁ LÁSKA	5
BOŽÍ SVRCHOVANOST A ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA V PÍSMU	6
VYVOLENÍ.....	9
BOŽÍ PROZŘETELNOST V KNIZE ESTER	12
USCHLÁ RUKA	16
OTÁZKY, TÝKAJÍCÍ SE BOŽÍ SVRCHOVANOSTI A ODPOVĚDNOSTI ČLOVĚKA.....	17
„ANO, ON MŮŽE“ – NA OBHAJOBU BOŽÍ SVRCHOVANOSTI	19
ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA A BOŽÍ SVRCHOVANOST	24
BOŽÍ VĚČNÉ ODPOČINUTÍ	27

BOŽÍ SVRCHOVANOST & ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA

REDAKČNÍ

Jedním z předmětů díla Pána Ježíše Krista bylo, abychom mohli poznávat rozličnou Boží moudrost a plně vcházet do každého aspektu Jeho rad (Ef. 3,10.18).

Když se to snažíme činit, jistě poznáme, že hledíme na hluboké Boží věci (1. Kor. 2,10). Zatím co to jsou věci, které Bůh připravil pro ty, kteří Ho milují (v. 9), omezení naší lidské mysli a možná také naše slabost mohou někdy způsobit, že cítíme, že jsou nepochopitelné, anebo že různé pravdy nelze dát navzájem do souladu.

Dvě pravdy, které jsou výslovně v Novém zákoně učeny a jsou ilustrovány v Písmu, jsou: Boží svrchovanost a odpovědnost člověka. Efezským 1,4 nám říká, že jsme byli Bohem vyvoleni před založením světa. Vyvolení je ilustračním pravzorem Boží svrchovanosti ve vyvolování jednotlivců pro požehnání. Zároveň víme, že Bůh miloval celý svět a dal Svého Syna za každého v něm (Jan 3,16). V souladu s tím je Bohem každému jednotlivci přikázáno, aby činil pokání (Skutky 17,30), a člověk je odpovědný Bohu, jestliže tak neučiní.

Články v tomto časopisu zkoumají tyto pravdy a ukazují, že si neodporují. Jsou podány příklady jejich použití v Písmu a ukázána některá chybná učení, vyplývající z nadměrného zdůrazňování jedné z těchto pravd a zanedbávání druhé, a jsou rovněž probírány jiné věci, které mohou v některých srdcích dát vzniknout otázkám.

Věříme, že toto představení Boží svrchovanosti a lidské odpovědnosti nás povede k témuž zpěvu jako Pavla a ke klanění se Bohu pro bohaté hloubky Jeho moudrosti a známosti a Jeho soudů a cest. Ty jsou tak hluboké a tak nezměrné, že budou předmětem našeho zvažování po celou věčnost (Řím. 11,33-36).

ÚVOD

„Jak je možné dát do souladu Boží svrchovanost s odpovědností člověka?“ To je otázka, která mate a zneklidňuje mnoho mladých křesťanů.

Zesílena stojí ta otázka asi následovným myšlenkovým postupem: Jestliže Bůh je svrchovaný ve své vyvolující milosti, jestliže člověk musí být znovuzrozen, aby viděl království Boží, a nemůže sám o sobě uskutečnit nové narození, jestliže člověk nemůže k Pánu přijít, kromě když ho Otec k Němu přitáhne, jak to náš Pán říká v Janu 6,44, jak může být člověk odpovědný za to, aby uvěřil evangelium? Je to, jako kdybychom řekli slepému člověku, že je odpovědný za to, aby viděl, nebo hluchému člověku, aby slyšel, či člověku bez nohou, aby chodil, či mrtvému člověku, aby žil.

Vtipná odpověď C. H. Spurgeona, že svrchovanost a odpovědnost nepotřebují být dávány do souladu, protože nikdy nebyly ve sporu, je pravdivá; a to ukazuje na tu velkou skutečnost, že jakkoli tomu sami málo rozumíme, není v těchto dvou velkých pravdách **žádné protirečení**. Jak také může být, jestliže oběma je učeno v Božím Slovu?

Že Písmo učí o Boží svrchovanosti, je hojně prokázáno následujícími místy Písma: „*Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.*“ (2. M. 33,19); „*Jakož vyvolil nás v něm před ustanovením světa.*“ (Ef. 1,4); „*Vyvoleným podle předzvědění Boha.*“ (1. Petra 1,2)

Že Písmo učí o odpovědnosti člověka, je rovněž jasné, jak ukazují následující místa: „*Bůh již nyní zvěstuje /přikazuje/ lidem všechněm všudy, aby pokání činili.*“ (Sk. 17,30); „*Ale nechcete přijít ke mně, abyste život měli.*“ (Jan 5,40)

Pro naše myšlení a s naší omezenou známostí jsou Boží svrchovanost a odpovědnost člověka jako dvě rovnoběžné linie – a protáhni je, jak chceš, nepřiblíží se jedna k druhé a nikdy ani nemohou. Ale Bůh ví to, co my nevíme. On musí vědět, jak ta dvě učení mohou být vysvětlena ve svém vztahu jednoho k druhému. Jednoho dne možná budeme vědět více, než víme nyní, ale pokud se týká tohoto života, zjevení je úplné. Nemůže jít dále než Bible. Spekulovat o tom je nesvaté a nebezpečné dílo.

Možná, že by mladým křesťanům pomohlo, kdyby pisatel vyprávěl, jak on přišel v té věci k závěru, který mu přinesl odpočinutí mysli. Jeho myšlení bylo přirozeně nakloněno ke skepticismu. Bůh má s námi velkou trpělivost a pisatel může hledět zpět s vděčností na něžnost a dobrotivost Jeho jednání.

Otázka se do jeho mysli vracela znovu a znovu. Zdálo se, že neexistuje žádné řešení – žádná odpověď – žádné vysvětlení. A tak obtěžoval starší lidi otázkami a nikdy nedospěl k uspokojení. Během doby byl přiveden k tomuto bodu: Bůh ve Svém Slově potvrzuje Svoji svrchovanost; podobně potvrzuje odpovědnost člověka. Jedině správnou věcí pak je věřit oběma bez pokládání otázek. Bůh je svrchovaný – člověk je odpovědný. Učinil tak, a jeho mysl byla jako loď, která byla předtím zmítána vlnami, a nyní vplula do klidných vod přístavu. Odpočinek mysli byl jeho podílem. Konflikt a otázky pominuly.

Ale můžeš se zeptat: „Když kázete evangelium, nezdůrazňujete odpovědnost člověka s výhradou, vědomím, že Bůh je svrchovaný?“ Odpověď je: „Zcela jistě ne.“ Člověk je odpovědný, odpovědný bez jakékoli výhrady, odpovědný bez jakékoli otázky. Bůh nemůže mít ve Své mysli žádnou výhradu, neboť výhrada je klam a přetvářka. A proto bychom my ve svých myslích neměli žádnou mít.

Kdyby člověk nebyl odpovědný, Bůh by ho nemohl volat k zodpovědnosti z jeho jednání, což On jistě činí. Bůh dal člověku vědomí o Bohu a svědomí, které ho kárá,

když hřeší. Člověk ví, že hřích je hříšný. Odtud přichází Boží volání k pokání ke každému člověku. Pokud jde o svrchovanost, Bůh ji vždy užívá na straně požehnání. Není žádný prostor pro hrozné učení, že Bůh vyvoluje lidi, aby byli zatraceni.

Čtenář se může zeptat: „Ale Bůh přece zatvrdil Faraonovo srdce? Nebyla to svrchovanost, vykonaná ve smyslu přivedení zla na člověka?“ Odpověď je, že Faraon už Bohu vzdoroval, už jednal s krutou brutalitou s Božím lidem a zatvrzení Faraonova srdce bylo ve vládě, a bylo zasloužené, ale nebylo to nějaké vrtošivé vykonávání svrchovanosti. Navíc nacházíme Faraona, jak stále znovu zatvrzuje své srdce. Jakou vadu lze nalézt v tom, že Bůh s ním jednal tak, jak on jednal s rozmyslem sám pro sebe? Opakujeme, že to byla vláda, spíše než svrchovanost.

Římanům 9,22-23 ukazuje tento rozdíl jasně: „*Což pak, že Bůh, chtěje ukázati hněv, a oznámiti moc svou, snášel ve mnohé trpělivosti nádoby hněvu, připravené k zahynutí, a známé učiniti bohatství slávy své při nádobách milosrdenství, které /předem/ připravil k slávě?*“ Všimni si, že nádoby k hněvu se samy uzpůsobují k zahynutí – Bůh není odpovědný za lidský hřích, ale považuje člověka za zodpovědného za něj. On snáší s mnohou trpělivostí, takže když přijde Jeho hněv, může být v plnosti zasloužený a spravedlivě vylitý. Amorejské snášel po čtyři sta let, až kalich jejich nepravosti byl plný. Ale když přijde na nádoby milosrdenství, je to připsáno Boží svrchovanosti – „*kteřé /předem/ připravil k slávě*“. Jak pečlivě jsou volena slova Písma! Jak je v každé jeho části vidět znak inspirace!

Pokud se týká svrchovanosti, vesmír je jí nesmazatelně poznačen. Kdo zvolil, že stvoří svět? Bůh! Kdo stanovil dráhy planetám? Bůh! Kdo uspořádal pořadí ročních období? Bůh! Kdo nařídil, že já mám být člověkem? Bůh!

Můžeme se ptát tisíci otázkami a dostaneme jen jednu odpověď: Bůh! A jestliže se ptáme: „Proč Bůh učinil tak a tak?“ Můžeme jen odpovědět, že On to zvolil ve Svě svrchované moudrosti. A tak pevně a bez výhrady věříme oběma pravdám: Boží svrchovanosti a odpovědnosti člověka.

V duchovní oblasti je Bůh svrchovaný. Vyvoluje věřícího k věčnému požehnání. Předurčuje ho k duchovním požehnáním v Kristu; to je svrchovanost. Člověk je Bohem volán k pokání a k důvěřování Kristu, jestliže má být zachráněn. Člověk je odpovědný.

Jedna věc je jistá: Bůh zná vztah mezi Svou svrchovaností a naší odpovědností a On zjevil vše, co je nezbytné, abychom věděli. Tam můžeme klidně spočinout. Svrchovanost je Jeho záležitost; odpovědnost je naše záležitost.

A. J. Pollock¹, T&T, 01/2019

¹ Výňatek z *Edification* (1927) sv. 1, str. 65

BOŽÍ SVRCHOVANÁ LÁSKA

Je to jak udivující, tak i pravdivé, že když jsme ještě byli bez síly, Kristus zemřel za bezbožné lidi (Řím. 5,6). Takoví jsou padlí lidé. Žid nebo pohan – není tu žádný rozdíl, pokud jde o lidskou přirozenost. Zákon nedával žádnou sílu; náboženská forma není pobožnost. A protože člověk je to, čím se stal skrze hřích, v náležitý čas Kristus zemřel za nás, bezmocné a bezbožné lidi. To přesahovalo všechnu lásku stvoření.

Člověk potřebuje nějakou pohnutku, aby vyvedla jeho lásku k jejímu předmětu. Vidí důvody, možná omylem, pro své náklonnosti; jinak nemiluje. A tak apoštol píše: „*Ježto sotva kdo za spravedlivého umře, ač za dobrého by někdo snad i umřítí směl /odvážil se umřít/.*“ (Řím. 5,7) Možná, že někdo, známý jako štědrý dobrodinec, by tím mohl osmělit nějakého člověka, aby dokonce za něho zemřel. Neboť dobrotivost je řídká a mocně působí na srdce.

Ale Bůh je svrchovaný ve Své lásce k provinilému člověku. V tom je všechno, co je schopné, aby odehnilo Boha. Padlý člověk je zkažený nebo násilný, pyšný nebo marnivý, sobecký či nezávislý, je smutným opakem Toho, jenž je jak světlo, tak i láska. A přeče: „*Dokazuje pak Bůh lásky své k nám; nebo když jsme ještě hříšníci byli, Kristus umřel za nás.*“ (Řím. 5,8) Taková láska je Jemu vlastní. Miluje ze Své vlastní přirozenosti, aniž by Mu k tomu předmět Jeho milování dával příčinu. Miluje přes krajní nehodnost. Miluje tam, kde není žádná dobrotivost, ba ani řádnost, kde lidé jsou hříšníci a nic více, kde je jenom bída a vina; ano, On dokázal Svou vlastní lásku takovým, když byli ještě daleko od Něho a stavěli se proti Němu, a podal nejvyšší a nejpevnější důkaz toho tím, že Kristus zemřel za nás, kteří jsme byli v tom zlém stavu.

Tak si Bůh a člověk nyní stojí tváří v tvář takoví, jací skutečně jsou. Doba zkoušky minula: člověk je po úplné zkoušce ztracen. Nejenže se v každém způsobu a stupni prokázal být neposlušným Boha. Nakonec ještě ke všemu zavrhl a ukřižoval Pána slávy. V Osobě Syna vyvrhl Boha ze světa – Boha v Kristu, smiřujícího svět se Sebou. Důkazem toho je smrt Krista rukou člověka.

Ale Boží láska byla pozoruhodně ukázána v poslání Krista nikoli jako soudce, ale jako smírce; tak tomu je ještě hlouběji a výrazněji, když Jeho smrt učinil obětí k vymazání viny hříšníka. „*Kristus zemřel za nás.*“ Nikdo než jen Bůh nebyl schopen takové lásky. Jen On se mohl dokonale pozvednout nad všechno zlo světa. Všechno to bylo vždy před Ním. Během všeho Svého jednání s člověkem, s Izraelem zvláště, i když nikdy ne výlučně, Bůh ukazoval Své milosrdenství, a víra je vždy přijímala. To od začátku dávalo význam obětem. To bylo spojeno dokonce i s Jeho

skutky v souzení světa potopou nebo v záhubě prvorozených v Egyptě; byla tu božská láska ve vyjmutí ze soudu rodiny Noé v jednom případě, synů Izraelců v druhém případě. Pod zákonem, ať na přestupníky padl jakýkoli soud, nic nebylo jasnější než jasné stíny smíření v rozličných formách, které nenašly žádnou odpověď hodnou Boha, žádné očištění svědomí od hříchů nebo mrtvých skutků, až teprve „Kristus zemřel za nás“.

Evangelium činí nyní všechno tak jasným, jak to Bůh může učinit, v souhlasu se Svou láskou a slávou až k soudu. Pak bude ukázáno, že na vině není chybení světla od Boha, ale lidská vůle, která miluje tmu více než světlo, protože skutky člověka byly zlé. Ale nyní, před soudem, Bůh dokazuje Svou lásku k nám v tom, že když jsme ještě byli hříšníci, Kristus za nás zemřel. Kristova smrt účinně a provždy činí smíření za vinu. Kristovou smrtí jsou nepřátelé smířeni s Bohem. Vše je tvé, jestliže v Něho věříš; vše je ztraceno, jestliže se od Něho odvrátíš.

Pro Boha je spravedlivé, aby tě ospravedlnil jako věřícího v Ježíše (Řím. 3,26). Jistě to není nespravedlivé, aby tě odsoudil za všechny tvé hříchy, jestliže je ztížíš tím, že opovrhneš Spasitelem, kterého Bůh dal ve Své nekonečné lásce.

Velmi tě prosím, můj čtenáři, pokud ses ještě nepoddal Boží spravedlnosti, aby tě spasila, abys čestně zkoumal, co ti brání. Zcela jistě to není na Boží straně, neboť apoštol prohlašuje, že Bůh jako by tě prosil v tom, kterého posílá. Chceš dále opovrhovat Jeho voláním? Jak je to požehnané v životě i ve smrti, mít pokoj s Bohem skrze našeho Pána Ježíše Krista! Je marné, abychom si namlouvali, že my to učiníme. On to učinil skrze krev Jeho kříže: tak to říká Písmo. Jaký je to důkaz Boží lásky, ne menší než Kristovy lásky! Jestliže odmítneš ji přijmout, kdo potom je vinen, než jen ty sám? Znamená to dávat přednost hříchu a Satanu před Bohem a Jeho Synem. Znamená to opovrhovat Kristovými utrpeními a krví, stejně jako to znamená nevěřit Božímu Slovu a Jeho lásce.

W. Kelly², T&T, 01/2019

BOŽÍ SVRCHOVANOST A ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA V PÍSMU

Boží svrchovanost a odpovědnost člověka jsou pojmy, které mohou být sledovány v celé Bibli od 1. Mojžíšovy až ke Zjevení. Mohli bychom je srovnat se dvěma kolejnicemi železniční tratě, které musí být pokládány ve stejné vzdálenosti od sebe a vedou dokonale rovnoběžně, aby po nich mohl jet vlak. Mezi Boží svrchovaností

² Výňatek z *The Bible Treasury* (1893), sv. 19, str. 249

a lidskou odpovědností existuje vyrovnanost a koexistence, což je vidět už na začátku 1. Mojžíšovy knihy. Boží svrchovanost postavila Adama a Evu do zahrady Eden, zatím co Jeho naučení (tedy vyjádření Jeho svrchovanosti) o stromu vědění dobrého a zlého umístilo člověka pod odpovědnost (1. M. 2,8-9. 17). Tato krásná zahrada s Božími rozkošnými opatřeními se brzy stala zkušební půdou pro Adama a Evu, když na jeviště vstoupil lstivý had (1. M. 3,1).

Oddělené, a přece obojí základní

Boží svrchovanost a lidská odpovědnost musí být rozlišovány, ale obě musí být zachovávané, protože každá z nich je základní pravda. Abychom to ilustrovali, uvažme výrok, že „*milost a pravda skrze Ježíše Krista stala se*“ (Jan 1,17). „*Milost a pravda*“ v protikladu k tomu, že „*zákon skrze Mojžíše dán jest*“, reprezentuje nový pořádek věcí, ve kterém ty dvě jsou jedno, neboť řecké sloveso pro ‚stala se‘ je v jednotném čísle. Jinými slovy řečeno, nemůžete mít pravdu bez milosti ani milost bez pravdy. Podobně „*Bůh je světlo*“ (1. J. 1,5) a „*Bůh je láska*“ (1. J. 4,8.16). I když Boží svrchovanost a odpovědnost jsou rozlišeny, jsou obě pravdivé a nemáme myslet, že si navzájem protirečí (i když to, jak jsou uspokojeny, může být pro naše lidské mysli tajemstvím). Byly vedeny obrovské boje, když byla jedna strana příliš zdůrazněna na úkor druhé, například mezi arminiánskými a kalvinistickými teology. Obojí se snaží vyzvednout různé prvky pravdy, ale nedrží je společně v rovnováze podle Písma, a v důsledku toho upadají do bludu. Oba systémy teologie, o kterých jsme se právě zmínili, jsou chybné.

Víra a poslušná odpověď

V Janu 3,16 čteme: „*Nebo tak Bůh miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo věří v něho, nezahynul, ale měl život věčný.*“ Boží láska a Jeho dílo představují jednu stranu mince, Boží stránku, zatím co „*každý, kdo věří v Něho*“, představuje lidskou stránku. Obojí je v souladu. Boží láska ve svrchované milosti dává spasení a věčný život, zatím co lidská odpovědnost je vyjádřena slovy „*každý, kdo věří*“ a zahrnuje odpověď: pozitivní, jestliže někdo věří a důvěřuje Bohu; negativní, jestliže někdo nevěří, a to má smutný výsledek, že takový nevěřící zahyne (v. 18). Kapitola končí tím, že ztotožňuje víru s poslušností a nevěru s neposlušností. Oboje je svázáno s lidskou odpovědností: „*Kdo věří v Syna, má život věčný; ale kdo jest nevěřící Synu, neužít života, ale hněv Boží zůstává na něm.*“ (Jan 3,36)

Jiný příklad toho, jak Boží svrchovanost a odpovědnost člověka koexistují, je zaznamenán ve spojení s Pavlovou první misijní cestou. Ti, kdo uvěřili Božímu slovu, jak bylo předkládáno Pavlem a Barnabášem v synagoze v Antiochii, byli určeni

nebo předzřízeni k věčnému životu (Skutky 13,48). To zdůrazňuje Boží svrchovanost, zatímco současně udržuje lidskou odpovědnost – opět odpověď víry. Další kapitola zaznamenává, že „*mluvili tak, že uvěřilo i Židů i Řeků velké množství*“ (Sk. 14,1). To popisuje snahy apoštolů při předkládání Božího slova a odpověď víry posluchačů. Obojí zahrnuje lidské konání – předkládání Božího slova a jeho přijetí vírou – ale také Boží dílo.

Kříž

V den Letnic mluvil Petr o Božím svrchovaném plánu, že Mesiáš byl „*vydán z uložené rady a předzvěděni Božího*“ (Sk. 2,23). Boží rada zahrnuje, že Jeho plán (úmysl, rozhodnutí) je stanoven a upevněn a nemůže být změněn (Židům 6,17). Svým omezeným lidským myšlením nemůžeme rozumět, jak může být Boží rada uvedena do souladu s lidským brutálním zavržením a ukřižováním našeho Pána. Avšak Písmo vždy podržuje odpovědnost člověka, když ukazuje, že Bůh je svrchovaný a má naprostou a krajní kontrolu. „*Hospodin všechno učinil pro sebe samého, také i bezbožného ke dni zlému.*“ (Přís. 16,4) Jsouce Božími nepřáteli, aniž by si to uvědomovali, jak to ukázal případ Saula z Tarsu, zlí lidé se protivili svému Pánu, a přece naplnili Boží plány!

Boží plány se naplnily přes selhání člověka

Boží svrchovanost nikdy nedává stranou lidskou odpovědnost. Ve dni Letnic Petr pokračoval a řekl: „*... a skrze ruce nešlechtných ukřižovavše, zamordovali jste.*“ (Sk. 2,23) Aniž by řekl, že Římané neměli žádnou vinu, apoštol vložil břemeno odpovědnosti na židovské poslušáčstvo, neboť ta generace se provinila zavržením svého vlastního Mesiáše. Jediné východisko pro každého, kdo náležel k provinilému národu, přístupné každému jednotlivci mezi nimi, bylo činit pokání z jejich národní viny „zabití“ a přijmout Boží „útočištné město“. Národ, provinilý promyšlenou vraždou, zasloužil trest smrti, ale Bůh hleděl na jejich jednání jako na omyl učiněný v nevědomosti. Proč? Protože na kříži se Pán Ježíš modlil: „*Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.*“ (Luk. 23,34) V odpověď na tuto modlitbu Bůh nakládal se Svým lidem, jako kdyby jednali v nevědomosti (viz 1. Kor. 2,8).

Přes jejich opětovné zavržení Pána v tom, že zabili Jeho zvláštního posla Štěpána (Sk. 7), Pán obnoví Izraeli království (Sk. 1,6). Jejich dům bude ležet pustý, dokud neřeknou: „*Požehnaný, který se běře ve jménu Páně.*“ (Mat. 23,38-39) Toto pokání bude způsobeno Pánem samým (Zach. 12,10-14). V návratu národa k Bohu vidíme Boží milostivou svrchovanost, stejně jako odpověď věrného ostatku na ni (např. 5. M. 30,2-10; Jer. 31,8-9; Ezech. 36,12.16-36; Zach. 10-14).

A. E. Bouter, T&T, 1/2019

VYVOLENÍ

Někteří z našich přátel nám ve svých dopisech velmi otevřeně psali o svém duchovním stavu. Pověděli nám o svých pochybnostech a obavách, o svých nesnázích a nebezpečích, svých bojích a cvičeních. Jsme opravdu vděční za takovou důvěru; a je naší opravdovým přáním, abychom mohli být Bohem užiti k tomu, abychom pomohli našim čtenářům, když jim poukážeme na mezníky, které On skrze Svého Ducha postavil, a tak odstraníme kameny úrazu, které nepřítel pilně hází na jejich cestu (Iz. 57,14).

Když jsme zvažovali případy, které nám byly nedávno předloženy, našli jsme některé, v nichž nepřítel zjevně jako kámen úrazu použil učení o vyvolení, **umístěné úmyslně na nesprávném místě**. Učení o vyvolení, když je na svém správném místě, místo aby bylo kamenem úrazu na cestě úzkostných tazatelů, bude nalezeno jako mezník v dědictví Božího duchovního Izraele, umístěný ve staré době (5. M. 19,14) inspirovanými apoštoly našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista.

Ale my všichni víme, že pravda, umístěná na chybné místo, je nebezpečnější než pozitivní blud. Kdyby měl povstat nějaký člověk a směle vyhlášovat, že učení o vyvolení je falešné, bez váhání bychom jeho slova zavrhlí; ale asi nejsme stejně tak dobře připraveni střetnout se s někým, kdo na jedné straně to učení připouští, že je pravdivé a důležité, ale klade je mimo jeho božsky určené místo. Toto poslední je právě věc, která se tak ustavičně děje k poškozování Boží pravdy a k zatemňování duší lidí.

Jaké je tedy to správné místo učení o vyvolení? Jeho božsky určené místo je pro ty, kteří jsou uvnitř domu – pro pravé věřící. Místo toho je nepřítel klade vně domu, aby se o ně uráželi úzkostliví tazatelé. Slyš následující řeč hluboce zkoušené duše: „Kdybych jen věděl, že jsem jeden z vyvolených, byl bych zcela šťastný, protože bych mohl s důvěrou a ke svému prospěchu na sebe použít výsledky smrti Krista.“

To by bezpochyby byla řeč mnohých, kdyby jen chtěli vyslovit pocity svého srdce. Chybně používají učení o vyvolení – učení samo o sobě požehnané pravdivé – velmi cenný „mezník“, ale nepřitelem učiněný „kamenem úrazu“. Pro úzkostlivého tazatele je velice potřebné, aby měl na mysli, že na sebe může použít požehnané výsledky smrti Krista ne jako „jeden z vyvolených“, nýbrž jako ztracený hříšník.

Správné stanovisko, z něhož máme obdržet spásu přinášející pohled na smrt Krista, není vyvolení, ale vědomí o naší zkaženosti. To je nevýslovné milosrdenství, protože já vím, že jsem ztracený hříšník; ale nevím, že jsem jedním z vyvolených, dokud jsem skrze svědectví Ducha a učení nepřijal radostnou zvěst o spasení skrze

krev Beránka. Spasení – svobodné jako sluneční paprsky, plné jako oceán, trvalé jako trůn věčného Boha – je mi kázáno nikoli jako jednomu z vyvolených, ale jako naprosto ztracenému, provinilému a zničenému; a když přijmu toto spasení, je tu nezvratné svědectví o mém vyvolení.

„Věduce, bratří Bohu milí, o vyvolení vašem. Neboť evangelium naše k vám nezáleželo toliko v slovu, ale i v moci, i v Duchu svatém, a v jistotě mnohé.“ (1. Tes. 1,4-5) Vyvolení není mou zárukou pro přijetí spasení; ale přijetí spasení je důkazem o vyvolení. Neboť jak má nějaký hříšník vědět, že je jedním z vyvolených? Kde to má najít? Musí to být věc božského zjevení, jinak to nemůže být věcí víry. Ale kde je to zjeveno? Kde je známost vyvolení učiněna nezbytnou předběžnou podmínkou, podstatným předběžným krokem k přijetí spasení? V Božím Slovu nikde. Mým jediným nárokem na spasení je to, že jsem ubohý, provinilý a peklo zasluhující hříšník. Když budu čekat na nějaký jiný nárok, přenáším velmi cenný mezník z jeho pravého místa, a kladu ho na svou cestu jako kámen úrazu. To je přinejmenším velmi nemoudré.

Ale je to více než nemoudré. Je to pozitivní protivení se Božímu Slovu. Slyš, jaký úkol dal vzkříšený Spasitel Svým prvním hlasatelům: *„Jdouce po všem světě, každé evangelium všemu stvoření.“* (Marek 16,15) Je v těchto slovech alespoň maličký náznak, na němž je možné založit otázku ohledně vyvolení? Je někdo, komu je kázáno toto slavné evangelium volán k tomu, aby přednostně vyřešil otázku ohledně svého vyvolení? Zcela jistě ne.

„Všechen svět“ a *„všechno stvoření“* jsou výrazy, které odstraňují každou těžkost a činí spasení tak svobodným jako vzduch a tak širokým jako je lidská rodina. Není řečeno: *„Jděte do dané sekce světa a každé určitému množství.“* Ne, to by nebylo v souladu s milostí, která měla být vyhlášována širokému, dalekému světu. Když se jednalo o zákon, ten byl určen určitému množství v určité oblasti; ale když mělo být vyhlášováno evangelium, tu jeho velkým prostorem měl být *„všechen svět“* a jeho předmětem *„všechno stvoření“*.

Opět slyš, co Duch Svátý říká skrze apoštola Pavla: *„Věrná jest tato řeč a všelikého oblíbení /přijetí/ hodná, že Kristus Ježíš přišel na svět, aby hříšné spasil, z nichž já první jsem.“* (1. Tim. 1,15) Je tu nějaký prostor pro nastolení otázky ohledně nároku na spasení? Vůbec žádný. Jestliže Kristus Ježíš přišel na svět, aby spasil hříšníky, a jestliže jsem já hříšník, pak jsem oprávněn na svou vlastní duši použít výsledky Jeho drahé oběti. Dříve než bych se sám z toho mohl vyloučit, musel bych být něčím jiným než hříšníkem. Kdyby někde bylo v Písmu vyhlášeno, že Kristus Ježíš přišel, aby spasil jen vyvolené, pak bych si jasně měl tím či oním způsobem dokázat, že k nim patřím, dříve než bych si mohl přivlastnit výsledky Jeho smrti. Ale Bohu buď dík, v celém evangeliu není ani v nejmenším nic podobného.

„*Nebo přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, což bylo zahynulo /ztraceno/.*“ (Luk. 19,10) A není to právě to, čím jsem já? Vpravdě ano. Nuže tedy, nemám se dívat na smrt Krista ze stanoviska ztraceného? Bezpochyby. A nemohu, když odtud hledím na to vzácné tajemství, přijmout řeč víry a říci: „*On mne miloval a vydal sebe samého za mne.*“ (Gal. 2,20)? Ano, a to tak bez omezení a bez podmínek, jako kdybych já byl ten jediný hříšník na povrchu země.

Nic nemůže více utišit a uklidnit ducha úzkostného tazatele, než ukázání cesty, po které k němu je přineseno spasení právě ve stavu, ve kterém je, a právě na té půdě, kterou zaujímá. Na celé cestě, vedoucí ke slavnému dědictví svatých, není ani jeden jediný kámen úrazu – dědictví je stanoveno mezníky, které nemohou nikdy odstranit ani lidé ani ďáblové.

Bůh vší milosti neponechal nic neučiněného, nic nevyřčeného, co může duši dát odpočinek, ujistění a dokonalé uspokojení. Vyznačil stav a charakter těch, za které Kristus zemřel, takovými výrazy, že neponechal žádný prostor pro nějakou námitku nebo nerozhodnost. Slyšte následující vroucí slova: „*Kristus zajíté, když jsme my ještě mdlí byli, v čas příhodný za bezbožné umřel.*“ – „*Dokazuje pak Bůh lásky své k nám; nebo když jsme ještě hříšníci byli, Kristus umřel za nás.*“ – „*Poněvadž byvše nepřátelé, smířeni jsme s Bohem skrze smrt Syna jeho...*“ (Římanům 5,6.8.10)

Může být něco jasnějšího nebo přesnějšího než tyto oddíly? Je tu jediný výraz, jehož užití by mohlo navodit v srdci nějakého hříšníka otázku ohledně jeho plného a nesporného nároku na výsledky smrti Krista? Není tam ani jeden. Jsem „bezbožný“? Za takového Kristus zemřel. Jsem „hříšník“? K takovému Bůh dokazuje Svoji lásku. Jsem „nepřítel“? Takového Bůh smiřuje skrze smrt Svého Syna.

Tak je vše učiněno jasným jako sluneční paprsek; a pokud jde o teologický kámen úrazu, způsobený chybným umístěním učení o vyvolení, je zcela odstraněn. Jako hříšník dostávám výsledek Kristovy smrti. Jako ztracený dostávám spasení, které je tak volné, jako je trvalé, a tak trvalé jako je volné. Vše, co potřebuji, abych na sebe mohl použít cenu Ježíšovy krve, je vědět, že jsem provinilý hříšník. Ani v nejmenším by mi v této věci nepomohlo, kdyby mi bylo řečeno, že jsem jedním z vyvolených, protože to není ten charakter, na který se Bůh ke mně obrací v evangeliu, ale zcela jiný charakter: jako na ztraceného hříšníka.

Ale pak se mohou někteří cítit vedeni, aby položili otázku: „*Chcete dát stranou učení o vyvolení?*“ To kéž je od nás vzdáleno. Jen chceme učení o vyvolení vidět na jeho správném místě. Chceme je jako mezník, nikoli jako kámen úrazu. Věříme, že evangelistovým úkolem vůbec není kázat vyvolení. Pavel nikdy nekázal vyvolení. Učil vyvolení, ale kázal Krista. To je celý rozdíl. Velké dílo evangelisty je vyhlášovat ve svém kázání Boží dokonalou lásku, účinnost Kristovy krve a věrný záznam Ducha

Svatého. Jeho duch by měl být zcela nespoután a jeho evangelium bez mraků. Měl by kázat přítomné spasení, svobodně dosažitelné pro všechny a stabilní jako pilíř, který podepírá Boží trůn. Evangelium je ukázání Božího srdce, jak je vyjádřeno ve smrti Jeho Syna, což bylo zaznamenané skrze Ducha Svatého.

Když lidé zavrhnou evangelium na základě Božích věčných výnosů, zavrhnou to, co je zjeveno, na základě toho, co je skryté. Co vůbec mohou vědět o Božích výnosech? Nic. Jak potom to, co je tajné, může být vnučováno jako důvod pro zavržení toho, co je zjeveno? Proč odmítat to, co může být známé, na základě toho, co nemůže být známé? Je zjevné, že lidé takto nejednají v případech, kde si přejí nějaké věci věřit. Když je nějaký člověk ochoten něčemu věřit, tak ho nenaleznete, jak úzkostně hledá důvod pro námitku.

Pokud jde o duše, které se trápí otázkami o vyvolení, toužíme jim ukázat, že to není v souladu s božskými myšlenkami, aby nastolovaly jakékoli takové nesnáze. Bůh se k nim obrací přesně v tom stavu, ve kterém je vidí a ve kterém se mohou vidět samy. Obrací se na ně jako na hříšníky, a to je přesně to, čím jsou. Pro každého hříšníka není nic než spasení ve chvíli, kdy zaujme své pravé místo jako hříšník.

C. H. Mackintosh, T&T, 1/2019

BOŽÍ PROZŘETELNOST V KNIZE ESTER

Úvod

Boží prozřetelnost je něco, o čem asi často neuvažujeme a čeho si vždy nejsme vědomi. A přece je to skutečnost. Ať zvažujeme historii světa nebo svůj život osobně i ve spojení s druhými lidmi, božská prozřetelnost vždy působí.

Kniha Ester je téměř zcela charakterizována božskou prozřetelností. Je to jediná kniha v Bibli, kde není zmíněno Boží jméno. To udivilo mnohé čtenáře, ale důvod pro to je, že Bůh v této knize nejedná se Svým pozemským lidem přímým a viditelným způsobem. A přece může být Jeho prst viděn velmi jasně v mnoha podrobnostech.

Slovo ‚prozřetelnost‘

České slovo prozřetelnost má svůj protějšek v latinském slově *pro video*, což do-slovně znamená vidět věci dříve, než se stanou. Šalomoun říká: „*Nechlub se dnem zítřejším, neboť nevíš, co ten den přinese.*“ (Přisl. 27,1) Můžeme mít naději nebo

očekávání, že se určité věci stanou, ale nikdy nemáme známost předem, předzvědění. Jen Bůh je „*Bůh silný vševědoucí*“ (1. Sam. 2,3) On je ten jediný, kdo skutečně vidí věci předem, dříve, než se stanou. Zná budoucnost. On skutečně zná konec všech věcí a tak činil dokonce dříve, než byl stvořen vesmír.

Bůh dále má kontrolu nade vším a chce vést a řídit všechno podle Své dokonalé vůle. V Izaiáši 46,10 říká: „*Kterýž oznamuji při počátku dokonání, a hned zdaleka to, co se ještě nestalo; řeknu-li co, rada má se koná, a vše, což mi se líbí, činím.*“ Dodatečně k Jeho předzvědění znamená Boží předzvědění, že On přímo ovlivňuje věci podle Svého úmyslu, takže nakonec se Jeho plány vždy uskuteční.³

Přímá a nepřímá jednání

Bůh někdy jedná aktivně a zjevně – někdy je Boží prst velmi zjevný (viz prst na zdi v Dan. 5,5). Někdy jedná nepřímo způsobem, který hned nepoznáme. Jedná, abychom tak řekli, za scénou. A přece scénou hýbá. To je to, co obvykle popisujeme jako ‚prozřetelnost‘. Jedná skrytým způsobem.

V Žalmu 11,4 David říká: „*Hospodin jest v chrámu svatém svém, trůn Hospodinův v nebi jest; oči jeho hledí, víčka jeho zkušují synů lidských.*“ Když přišly „*časy pohanů*“ (Luk. 21,24) poté, co byl Jeruzalém Nabuchodonozorem zkažen, Bůh jedná s tímto světem více nepřímo a ne tak viditelným způsobem, jako to bylo vidět dříve.

To jasně vidíme v knize Ester, kde jsou Židé pod politickou mocí Perské říše. Podíváme-li se na některé detaily, naučíme se něčemu o božské prozřetelnosti.

Boží jednání v prozřetelnosti je skryté

V mnoha případech nemůžeme rozeznat Boží jednání v prozřetelnosti na první pohled. Už jsme poznamenali, že Jeho jméno není v této knize vůbec zmíněno, zatím co Jeho prst je vidět jasně. Nezjevoval se, ale zároveň jednal za scénou a ani Ester, ani Mardocheus asi nikdy nevěděli o tom, co On dělá v jejich prospěch. Jistě měli mnoho otázek, ale snad žádné odpovědi. A přece se vše dělo přesně podle Jeho předzvědění a rady. Teprve na konci knihy se to stává jasným (kap. 10). Na začátku vše vypadalo docela jinak. Mardocheus měl být pověšen a všem Židům hrozila smrt a vyhlazení. Avšak Bůh měl na mysli oslavit Mardochea, a to je to, co nakonec učinil. Součástí Jeho úmyslu bylo zachránit Svůj lid, a to také vykonal. Místo strachu ze smrti a hrozeb čteme o „*dobřém*“ a „*pokoji*“ (kap. 10,3).

³ V Písmu je Boží předzvědění u jednotlivců nebo u skupin lidí jejich předzvědění pro požeňování (viz Řím. 8,29; 11,2; 1. Petra 1,2,20).

Bůh nejenom řídí osudy lidí a národů. Ani není Jeho zájem omezen na velké věci v našich životech. Spíše drží ve Své mocné ruce vše – i malé detaily každodenního života. My to velmi často nemáme na zřeteli a ptáme se: „Proč? Jak dlouho?“ atd. Avšak naše omezené chápání neznamená, že Jeho jednání s námi není skutečné. Ono je! Byl to Bůh, který způsobil nespavost krále Ahasvera. Byl to Bůh, který vedl krále, aby si nežádal nějaké ženy, aby byly u něho a rozptylovaly ho (což bylo u dvora v té době obvyklé), ale aby si žádal vidět „*knihy pamětné*“ (kap. 6,1). A byl to Bůh, který vedl jeho pozornost k záznamu, který knihy obsahovaly o tom, jak Mardocheus v minulosti zachránil jeho život. Bylo to vše jen náhodou? Vůbec ne! Bůh měl všechny tyto malé nenápadné detaily ve Své mocné ruce. Nakonec všechny tyto věci vyústily k naplnění Jeho plánů.

Boží jednání v prozřetelnosti je pochopitelné a vše objímající

Když procházíme knihu Ester, shledáváme, že se nic nestalo náhodou. Všechno začalo královými hody a odmítnutím Vasti přijít k němu na jeho žádost. Všechno skončilo jeho druhým výnosem, který zachránil Židy. Vše mezi tím bylo řízeno Bohem. On drží všechny věci ve Své ruce. Pavel připomíná svým římským čtenářům, že „**všechny věci**“ – nejen některé – „*spolupůsobí k dobrému těm, kteří milují Boha*“ (Řím. 8,28). I když my to někdy nevidíme nebo ani nevěříme, že tomu tak je, je to pravda. Proto Pavel říká: „*Víme.*“ A toto vědění má co činit se **všemi** věcmi. Není žádná událost v našem životě, kterou Bůh nechce užít k naplnění Svého plánu. Žalm 119,91 říká: „*Všecko to /všecky věci/ zajisté jsou služebníci tvoji.*“ V Římanům 11,36 Pavel prohlašuje: „*Neboť z něho a skrze něho a v něm jsou všecky věci, jemuž sláva na věky. Amen.*“

Člověk je odpovědný

Bůh nejenom užívá okolností nebo události, aby naplnil Své úmysly, On užívá také lidi – ať zbožné lidi jako Mardochea a Ester, nebo bezbožné lidi jako Amanu. Dokonce i král Ahasveros (nejmocnější člověk na zemi v té době) byl jen nástrojem v Jeho ruce. Boží jednání s lidmi nikdy neodporuje ani neodjímá odpovědnost člověka. Člověk v Jeho ruce není hračka. Bůh nás stvořil takovým způsobem, že můžeme činit vlastní rozhodnutí a nést plnou odpovědnost za to, co děláme. Ti, kteří zabili Pána Ježíše, naplnili Boží rady, a přece byli plně odpovědní za to, co udělali (Sk. 4,27-28). V knize Ester to je vidět ve spojení s velkým nepřitelem a protivníkem Židů, nazvaným „*nepřítel nejhorsší Aman*“ (kap. 7,6). Na konci jeho špatnost vyústila v jeho vlastní zkázu a v jejich spasení. Člověk to snad nazve ironií, ale to je daleko od skutečnosti. Byla to Boží ruka a úmysl, ale také důsledek Amanova svobodného rozhodnutí, který byl plně odpovědný za všechna svá rozhodnutí a jednání.

Bůh je svrchovaný

Zatím co člověk je odpovědný, Bůh je svrchovaný: „*Jím živi jsme, a hýbeme se, i trváme.*“ (Sk. 17,28) Je pro nás nemožné učinit něco proti Jeho stanovené vůli (ačkoli, jak o tom bylo pojednáno výše, neruší to odpovědnost člověka, ani bychom to neměli užívat jako nějakou omluvu pro nečinnost, slabost nebo selhání). Nikdy bychom neměli podceňovat Boží svrchovanost. On je tak veliký, že dává člověku svobodu, aby činil vlastní rozhodnutí, a zároveň vede všechny věci způsobem, který odpovídá Jeho úmyslu. Boží svrchovanost a odpovědnost člověka jsou jako dvě strany mince. Nikdy nemůžeme vidět obě strany zároveň. To může jen Bůh. Lidská filozofie se snaží vysvětlit toto tajemství, ale vždy zklame. „*Věci skryté jsou Hospodina, Boha našeho, věci pak zjevené, ty jsou naše a synů našich.*“ (5. M. 29,29) Měli bychom ty dvě záležitosti rozlišovat, ale nesnažit se je oddělovat.

Bůh vždy splní Svůj úmysl

Božská prozřetelnost vždy dosáhne svého cíle. V knize Ester je dvojí cíl: předně záchrana Židů a vyvýšení Mardochea v Persii (obraz spasení židovského ostatku v budoucím dni a Pána Ježíše a Jeho budoucí slávy v tisíciletém království); za druhé zkáza a zničení Amana (obrazu přicházejícího Antikrista). To vše mluví o „plnosti časů“, kdy Bůh „*shromáždí všechny věci pod jednu hlavu v Kristu, věci v nebesích a věci na zemi*“ (Ef. 1,10 – přel). V té době Boží vláda už nebude nepřímá, ale všechno bude pod přímým a viditelným řízením Syna člověka (Žalm 8), Pána Ježíše, člověka Božích rad, který bude vládnout nade všemi věcmi. Bůh má předurčený plán pro toto stvoření a my si můžeme být jisti, že vše naplní podle Svého úmyslu, zvláště když se to týká Jeho Syna a Jeho slávy. Můžeme si být také jisti, že On naplní také Svůj úmysl v našem životě. Vše vyzní k Jeho slávě.

Závěr

Naučení knihy Ester bychom neměli ignorovat. Bůh vše řídí, i když my nejsme vždy schopni to vidět. Jedná skrze okolnosti a užívá lidské nástroje. Vše dopadne podle Jeho cíle. Nikdo nikdy se nebude moci stavět proti Němu. To by mělo posilnit naši víru a důvěru v našeho Boha, zvláště v těžkých dnech, jako jsou nyní. Elihu řekl Jobovi: „*Oč se s ním nesnadníš? Že všech svých věcí nezjevuje?*“ (Job 33,13) Až přijdeme do nebe, už nebudou žádné otázky ohledně Jeho jednání s námi a vše bude k Jeho věčné slávě a cti.

E. A. Bremicker, T&T, 1/2019

USCHLÁ RUKA

Boží Slovo obsahuje učení jak o milosti, tak i o odpovědnosti člověka. Nestojí proti sobě, ale jsou dvěma principy Božího jednání s námi lidmi.

Jeden ze zázraků, vykonaných Pánem Ježíšem, ilustruje koexistenci těchto principů. Podává nám obraz skutečnosti, že člověk musí uvěřit, ale že Bůh zároveň jedná v Pánu Ježíši. V Marku 3,1-6 čteme, že Pán Ježíš uzdravil v synagoze člověka, který měl uschlou ruku. Ježíš mu řekl: „*Vztáhni tu ruku svou. I vztáhl, a učiněna jest ta ruka jeho zdravá jako druhá.*“ (Marek 3,5)

Nemělo by smysl, aby Pán žádal muže, aby vztáhl svou ruku, kdyby neměl odpovědnost dbát na Pánova slova a provést tuto činnost. Mohl a měl to učinit. V sobě samém neměl schopnost tak učinit, ale na tom nezáleželo. Hlavní je, že měl poslechnout Pánova příkazu.

Co pro něho bylo nutné, aby byl schopen poslechnout? Víra! To znamená, že tento muž musel uznat, že Ježíš ho může uzdravit. Dále musel věřit, že Pán to chce udělat. Musel udělat přesně to, co mu Pán řekl – vztáhnout svou ruku – a on to udělal. To je jedna stránka, stránka lidské odpovědnosti.

Nuže, tato ruka byla uschlá a pro člověka je nemožné vztáhnout uschlou ruku. Aby člověk byl schopen to udělat, bylo nutné, aby ruka byla uzdravena. Kdo způsobil uzdravení? Byl to Pán, Boží Syn, který vykonal tento div. Ten muž sám nebyl schopen to udělat. To je druhá stránka, stránka Božího svrchovaného působení.

Každý, kdo pozorně čte tento verš, stejně jako obdobné vyprávění v Matouši 12 a Lukáši 6, si všimne, že tam není nikde napsáno, že Pán (nebo Bůh) uzdravil tuto ruku. Pokaždé to je vyjádřeno takto: „*a učiněna jest ta ruka jeho zdravá.*“ Bylo toto uzdravení důsledkem Božího díla? Zcela jistě, neboť jen Bůh může uzdravit takovým zázračným způsobem. Znamená to, že to nebyl důsledek mužovy víry? Ano, byl to také výsledek jeho víry, protože Bůh užívá víru na straně lidí, aby vykonal Svoji vůli. Obojí bylo přítomno v tomto zázraku a stejně je zdůrazněno Duchem Božím v Jeho Slově.

Bůh někdy ve Svém Slově zdůrazňuje odpovědnost – musíme věřit! Někdy zdůrazňuje Své vlastní svrchované dílo – On musí zasáhnout, aby lidé obdrželi novou přirozenost a věčný život. V některých případech, jako je tento, jsou představeny obě stránky. Avšak Boží Slovo nikdy ty dvě nesměšuje. Každá je pravdivá sama v sobě, i když je nemůžeme spojit, protože naše lidská mysl je omezená. S vděčností je přijímáme obě.

M. Seibel, T&T, 1/2019

OTÁZKY, TÝKAJÍCÍ SE BOŽÍ SVRCHOVANOSTI A ODPOVĚDNOSTI ČLOVĚKA

Bůh je svrchovaný. Vykona Svůj věčný úmysl vcelku i v podrobnostech. Člověk je Bohu odpovědný za výsledky a účinky svých rozhodnutí, která činí ve svém životě. Každý jednotlivec se bude muset osobně zodpovídat ze svého konání Pánu u Kristovy soudné stolice (Řím. 14,10; 2. Kor. 5,10; Zj. 20,11-12).

Mohou být tyto zdánlivě proti sobě stojící a vzájemně si odporující pojmy oba pravdivé? Ano! Mohou být nějakým způsobem přivedeny k sobě? Ano, já snad toho nejsem schopen, ale Bůh to jistě může a činí. Nyní se podíváme na některá místa Písma, která říkají právě to.

Ve Skutcích 2,22-23, když Petr kázal zbožným Židům z každého národu, musel říci: *„Muži Izraelští, slyšte slova tato: Ježíše toho Nazaretského, muže od Boha zveličeného mezi vámi mocmi a zázraky a znameními, které činil skrze něho Bůh uprostřed vás, jakož i vy sami víte, toho vydaného z uložené rady a předzvědění Božího vzavše, a skrze ruce nešlechtných ukřižovavše, zamordovali jste.“*

Kristův kříž je ústřední bod Božích plánů. Je také spravedlivým a skálopevným základem vši spravedlnosti a všeho požehnání.

Boží úmysl zjevuje, co měl Bůh vždy na mysli. Boží rada zjevuje, jak tentýž Bůh vykoná tento úmysl. To vůbec a žádným způsobem a v žádném smyslu neodstraňuje vážnou odpovědnost těch zlých lidí, kteří, když to předem naplánovali, zajali Pána Ježíše. Podrobili Ho tomu ohavnému posměšnému přelíčení. Proti všem principům normálního spravedlivého soudu trvali na tom, aby byl ukřižován. Tito zlí lidé budou stát před Bohem při konečném soudu u velkého bílého trůnu a, jako všichni lidé, budou souzeni podle svých vlastních skutků (Zj. 20,11-12). A přece Bůh ve Svě svrchované milosti užil právě ty okolnosti jako základ a podklad pro všechnu spravedlnost a všechno požehnání.

Oba pohledy této zásadní události jsou plně a dokonale pravdivé. Bůh chce svrchovaně požehnat všem, kdo věří, že Bůh sám opatřil Spasitele, který zemřel na Golgotě za naše hříchy. Ale Bůh jistě bude považovat za odpovědné vůči Sobě ty, kdo si zvolili, že zabijí Jeho milovaného Syna.

A co my dnes? Podobně jako Adam a Eva jsme zhřešili proti Bohu. Nemůžeme je vinit kvůli našemu postavení před Bohem. Jako oni a jako ti zlí lidé, kteří ukřižovali Pána Ježíše, budeme se odpovídat Bohu při konečném soudu. Jak říká verš Římanům 5,12: *„A proto jako skrze jednoho člověka hřích na svět všel a skrze hřích smrt, a tak na všechny lidi smrt přišla, neboť všichni zhřešili.“* Smrt je odplata za hřích. Jako hříšníci zasluhujeme zemřít. To je správné zakončení našeho života hříchů.

Věčný život je Boží dar. Nikdy bychom si ho nemohli zasloužit nebo se pro něj kvalifikovat. Je to svrchovaný Boží dar těm, kteří věří evangeliu. Slova v Římanům 6,23 dávají ty dvě věci dohromady: „*Odplata za hřích jest smrt, ale dar Boží milosti život věčný v Kristu Ježíši, Pánu našem.*“

Podívejme se na Skutky 4,25-28: Tyto verše jdou zpět k prorockému výroku ve 2. žalmu. Ve verších 26 a 27 je vysvětleno, že verše 25 a 26, které citují verše 1 a 2 žalmu, se naplnily na kříži: „*Postavili se králové zemští, a knížata sešla se vespolek proti Pánu a proti pomazanému jeho. Právě se jistě sešli proti svatému služebníku tvému Ježíšovi, kterého jsi pomazal, Herodes a Pontský Pilát, s pohany a lidem Izraelským.*“ Jinými slovy, uskutečnili promyšlený plán, který předtím sami vymysleli.

Ale verš 28 říká: „*..., aby učinili to, co ruka tvá a rada tvá předuložila, aby se stalo.*“ To jest, zatím co oni jsou plně Bohu odpovědni za to, co učinili, mohli jít jen tak daleko, jak jim Bůh dovolil jít. Ale Bůh použil právě tu okolnost jejich zlého skutku, aby uskutečnil Svoji vlastní svrchovanou vůli.

Tak je opět zdůrazněna rovnováha mezi Boží svrchovaností a odpovědností člověka. Ti, které Bůh postavil do postavení autority, se budou muset Bohu zodpovídat ze svého správcovství a zneužití té moci. A i tehdy Bůh dal omezení tomu, co v odpovědném jednání zvolili, že budou dělat. To nezmenšuje žádným způsobem jejich odpovědnost Bohu, který jim milostivě dovolil vykonávat tu moc. Verše Římanům 13,1-6 ukazují tuto základní zásadu.

Stará ilustrace, týkající se souběžných kolejnic, je velmi vhodná. Jestliže stojíme mezi dvěma kolejnicemi a díváme se dolů ke svým nohám, je naprosto jasné, že mezi těmi dvěma kolejnicemi je určitá vzdálenost. Avšak díváme-li se podle linie do dálky, ty dvě kolejnice se jeví jako sbíhající se. Když pak jdeme podle kolejnic ke vzdálenému bodu, na který jsme se dívali z dálky, shledáme, že ty dvě kolejnice jsou ve skutečnosti tak daleko od sebe jako vždy. Je samozřejmé, že kdyby se vzdálenost mezi kolejnicemi měnila, vlak by vykolejil a mělo by to tragické následky. Každá kolej je rozdílná a podstatná pro bezpečnou přepravu cestujících, které vlak veze. Tak tomu je s Boží svrchovaností a odpovědností člověka.

Připomeňme si sami sobě, že dokud žijeme a udělali jsme jakýkoli duchovní pokrok, v sobě samých nezasluhujeme nic než soud. Jsme od přirozenosti a svou praxí hříšníci. Ale dovolte, abych to ještě jednou zdůraznil: Bible nikde neříká, že Bůh nutí věřit evangeliu kohokoli, kdo v ně nechce věřit. Podobně Bible nikde neříká, že Bůh brání věřit evangelium někomu, kdo si přeje věřit. Písmo žádným způsobem ani na žádném místě nepodporuje takové názory. Jsme moudří, když přijímáme osobní odpovědnost za své jednání, selhání a hříchy. Jsme rovněž moudří,

když dáme uznání a slávu Bohu za všechno požehnání, do kterého jsme byli uvedeni jako do výsledku Kristova díla v náš prospěch.

Hledejme milost, abychom měli jasno ve svých myslích, aby tam nebyl žádný konflikt, protirečení ani zmatení v tom, co říká Bible.

Boží svrchovanost a naše individuální odpovědnost Jemu jsou velmi zřetelné. Jsme moudří, když přijímáme odpovědnost za svá jednání. Zvláště mějme jasno v tom, že jsme Bohu odpovědni za způsob, jakým odpovídáme na Jeho obdivuhodnou lásku, když dal takového Spasitele, totiž Svého milovaného Syna, našeho Pána Ježíše Krista.

Hledejme milost, abychom žili tak, aby si druzí též uvědomili svou osobní odpovědnost Bohu za všechno, co dělají, myslí a mluví. Modleme se, aby uvěřili v Božího Syna a v cenu, kterou pro Boha má smrt a vzkříšení našeho Pána a Spasitele Ježíše Krista. Pak budou schopni radovat se s námi ze svrchované Boží milosti, která učinila takové velké spasení dostupné nehodným, provinilým, odpovědným hříšníkům jako jsi ty a já.

E. Brown, T&T, 1/2019

„ANO, ON MŮŽE“ – NA OBHAJOBU BOŽÍ SVRCHOVANOSTI

„Uložení Boží, které je podle vyvolení“ (Římanům 9,11)

Existuje otázka, která trápila jedny a mátlá druhé. Vstupovala do mnohých myslí, a přece z důvodů, které se ukážou zanedlouho, poněkud váháme ji vyslovit. Tato otázka zasahuje do Božích práv, oprávnění a výsad. Krátce řečeno, vede k tomuto: Je Bůh svrchovaný? Může jednat podle své vlastní libosti, jak chce? Je Bůh ‚spravedlivý‘, když prokazuje milosrdenství, komu chce? A má ‚právo‘ zatvrzovat srdce?

Jednoduchá odpověď

Na jedné úrovni je tu velmi jednoduchá odpověď. Člověk nesmí kritizovat Boha, ani zpochybňovat Jeho práva. „Ó člověče, kdo jsi ty, že odmlouváš Bohu?“ (Řím. 9,20) Bůh má vždy pravdu. Člověk, který je konečná, omezená a stvořená lidská bytost, nemá žádná práva jakýmkoli způsobem být ve sporu s Bohem. Když píšeme nebo mluvíme o Bohu, chtějme si dát pozor, abychom tak činili s uctivostí, která Mu náleží.

A přece Pavel mluví o této otázce do určitých podrobností – samozřejmě nikoli v žalujícím duchu, ale aby pevně obraňoval Boží svrchovanost. To, že tato svrchovanost neodjímá ani miligram lidské odpovědnosti, je velmi jasně ukázáno tímtež autorem v témže Dopisu (Řím. 1,17-18), stejně jako mnoha jinými verši od téhož a jiných inspirovaných pisatelů (např. Jan 3,16.18.36; 5,24; 1. J. 5,10). Ale v tomto článku máme místo jen k tomu, abychom nabídli několik myšlenek o druhé stránce mince: totiž o Boží svrchovanosti, jak je ukázána v Římanům 9.

Příležitost k otázkám

Pavel probírá v Římanům 9 otázku Boží svrchovanosti dosti podrobně a pozoruhodným způsobem. V prvních osmi kapitolách představil Boží evangelium, týkající se Jeho Syna (Řím. 1,1.3). Vyhlásil skutečnost, že všichni zhřešili, nikdo není spravedlivý, ale všichni by mohli být ospravedlněni milostí skrze víru a na základě Kristovy krve (3,23.24; 5,1).

To bylo velmi vzácné poselství, ale omezovalo výsady Židů. Ti věděli, že Bůh vyvolil jeden lid, Izrael, pro zvláštní požehnání a blízkost Bohu. Budou tam také požehnání pro pohany, ale **a)** ne ve stejném rozsahu a **b)** skrze Izrael jako potrubí. Toto zvláštní postavení izraelského lidu Izraelité milovali a byli na ně často velice pyšní. Jednalo se o národní pýchu.

Evangelium, předkládané Pavlem, vytrhovalo kobereček z pod nohou takových Židů. Jestliže všichni lidé stáli na téže půdě, všichni byli ztraceni hříšníci, všichni stejně potřebovali milost a všichni stejně mohli být spaseni milostí, kde byla národní výhoda Izraele? Co se má stát se zaslíbeními, danými zvláště tomu lidu, která se ještě nenaplnila?

Bůh je svrchovaný

V tomto kontextu mluví Pavel o otázce Boží svrchovanosti. Okamžitá otázka v té věci byla: Je to ‚správné‘, že Bůh ukazuje takovou neomezenou milost pohanům? Nebo: ‚Může‘ Bůh vylévat na pohanské věřící požehnání, která staví do stínu vše, co kdy bylo Izraeli zaslíbeno? Pavlova inspirovaná odpověď je jasná a jednoznačná: Ano, On může!

Když v prvním oddílu 9. kapitoly Římanům ukázal, že miluje Izrael a že Izrael má mnoho výhod (smlouvy, otce, zaslíbení a, podle lidských předků, Mesiáše), Pavel pokračuje a dokazuje, že Bůh měl absolutně právo a oprávnění zvolit pro požehnání druhé. Jako část svého důkazu užívá čtyř příkladů ze Starého zákona.

Příklad č. 1: Izák a Izmael

V dalším oddílu (verše 6-9) se Pavel odvolává na pozoruhodný příklad, jenž jistě byl velmi dobře známý Židům, kteří měli námitky: Izáka a Izmaele. Izák byl samozřejmě dítě zaslíbení; Izmael ne. Národní požehnání pro Izrael proto ve skutečnosti nezáviselo na tom, že měl za svého předka Abrahama, ale mnohem více na obsahu ‚zaslíbení‘. Boží zaslíbení v Bibli jsou zdarma, jsou to nezasloužené závazky, že On zasáhne v požehnání (viz 1. Král. 8,24.56; atd.). Žádný Izraelita nikdy nenamítal nic proti tomu, že Bůh vyvolil pro požehnání Izáka. Jak mohli nyní namítat něco proti tomu, že Bůh vyvolil druhé pro dokonce ještě vyšší požehnání? Vždyť ani požehnání Izraele nezáviselo na přirozeném rodu, ale na Boží štědrosti, zaslíbení a svrchovaném vyvolení.

Kdyby Izraelita měl namítat něco proti Boží svrchovanosti a trvat na přirozeném původu jako na jedině základně pro požehnání, buď by ztratil své vlastní požehnání, anebo by musel uznat Izmaelity jako stojící na témž základě (a jistě i Edomity – viz další příklad). Ani jedno by nebyla příjemná volba.

Příklad č. 2: Jákob a Ezau

Pavlovi protivníci však mohli namítat, že ačkoli Izák a Izmael měli stejného otce, neměli stejnou matku. Jeden byl syn svobodné ženy, druhý syn služebnice (což byla pravda: Gal. 4,22-23). Poněvadž tomu tak je, Pavel uvádí druhý příklad (Řím. 9,10-13), aby ukázal, že Boží volba, a nikoli původ, je určujícím faktorem (a aby ukázal i jiný bod, ke kterému za chvíli přijdeme, totiž rozdíl mezi vyvolením a předzvěděním).

Příklad je krásně vybrán a je vhodný: Jákob a Ezau, dva synové téhož otce Izáka, stejně jako téže matky Rebeky. A přece přes totožný původ Bůh vybral jednoho pro zvláštní požehnání: „*Starší sloužiti bude mladšímu.*“ (v. 12 – přel.). Kde je nějaký Žid, který by namítal něco proti skutečnosti, že Jákobovi bylo požehnáno a Ezauovi ne, anebo že to byl Izrael, který byl zvolen pro požehnání, a nikoli Edom?

„Ale,“ odpověděl by možná někdo, „podívej se na životy těch dvou bratrů z dvojčat.“ Ezau byl „*bezbožný*“ (Židům 12,16), zatím co Jákob se v Boží škole naučil mnohé lekci a skončil svůj život jako velebitel (Žid. 11,21). ‚Počkej chvílku,‘ slyšíme Pavla odpovídat, ‚kdy to bylo o Jákobovi řečeno?‘ Bůh vyvolil Jákoba předtím, než se ta dvojčata narodila: „*ještě před narozením, a prvé než co dobrého neb zlého učinili.*“ (Řím. 12,11) Je jasné, že Boží volba byla svrchovaná, založená na Jeho vlastní vůli, nikoli na jednání Jákoba nebo Ezaua.

‚Ale,‘ slyšíme jiného namítajícího říkat, ‚není to prostě předzvědění? Bůh předem věděl, jaký člověk bude Ezau a zvolil Jákoba, aby byl nad Ezauem, protože předem věděl vše o těch dvou bratrech.‘ Pavel to velmi jasně vysvětluje, když v závorkách

dodává následující komentář: „*aby uložení Boží, které jest podle vyvolení, ne ze skutků, ale z toho, který povolává, pevně bylo /nebo: zůstávalo/.*“ (v. 11b) Ukažme tyto body:

1. Boží úmysl je podle vyvolení, tj. podle Boží svrchované volby. Tento princip „*zůstává*“.
2. Není „*ze skutků*“ – ani skutků vykonaných ve chvíli, kdy Bůh vyvoluje, ani skutků, vykonaných v pozdějším datu. „*Není ze skutků*“ vůbec! Viz také verš 16.
3. Je „*z toho, který povolává*“. Zde je pravý zdroj, původ a střed božského úmyslu a vyvolení: je v „*tom, který povolává*“, v Bohu samém.

Ve verši 13 přidává Pavel jiný závažný výrok: „*Jakož psáno jest: Jákoba jsem miloval, ale Ezau nenáviděl jsem.*“ Předtím Pavel citoval z první knihy Starého zákona; nyní cituje z poslední knihy, z Malachiáše. Mnoho let uplynulo od doby, když Bůh poprvé vyslovil Svoje vyvolení Jákoba. Ti dva bratři vyrůstali a žili svými životy. Přes následující staletí Ezauova rodina pokračovala v bezbožném charakteru svého otce. A teprve tehdy Bůh prohlásil, že Ezaua nenáviděl.

Ještě jednou, nikdo by se neměl odvážit obžalovávat Boha: „*I což tedy díme? Zdali nespravedlnost jest u Boha? Nikoli.*“ (v. 14)

Příklad č. 3: Izrael na poušti

Pavel pokračuje třetím příkladem, aby ukázal, jak absurdní – a mající opačný výsledek vzhledem ke snaze hájit postavení požehnání Izraele – by bylo obžalovávat Boha z nespravedlnosti na základě toho, že On žehnal těm, kteří neměli žádnou zásluhu. Cožpak si nepamatovali, co Bůh řekl Mojžíšovi na poušti? „*Smiluji se, nad kým se smiluji, a slituji se, nad kým se slituji.*“ (Řím. 9,15) Tento výrok byl učiněn ve 2. Mojžíšově knize 33 poté, co Izrael porušil zákon a klaněl se zlatému teleti, a když tak učinil, porušil smlouvu a zmařil všechny své výsady. Bůh je mohl v mžiku zahladit. Ale neudělal to. Prokázal milost. A na jakém základu? Nemohla to být zásluha, protože žádnou neměli. Bylo to na základě Jeho vlastní čisté, nevysvětlitelné vůle. Židé jistě přijali tuto skutečnost; jen si neuvědomili nebo ztratili vědomí o obsaženém principu, totiž že milosrdenství není závislé na jednání, ba ani na vůli těch, kdo je přijímají (Řím. 9,16).

Proto jestliže měli námitky proti tomu, že pohanům bylo požehnáno na základě čistého milosrdenství, měli by mít námitky proti svému vlastnímu požehnání, které bylo založeno na tomtéž milosrdenství.

Příklad č. 4: Farao

Čtvrtý příklad jde o krok dále. Je uveden Faraonův případ, aby ukázal další pohled na Boží svrchovanost. Závěrečný výrok tohoto oddílu je: „*A tak tedy, nad kým chce, smilovává se, a koho chce, zatvrzuje.*“ (Řím. 9,18) První část této věty jsme už měli ilustrovánu případy Izáka, Jáкова a Izraele. Ti všichni obdrželi nezasloužené milosrdenství. Ale druhá část 18. verše staví ještě větší výzvu, alespoň na první pohled: „*koho chce, zatvrzuje.*“

K porozumění tomuto oddílu si potřebujeme uvědomit dvě skutečnosti. Jedna je, že Bůh je svrchovaný – že On je oprávněn jednat, jak chce – a že není vázán lidským jednáním ani charakterem. On je hrnčič, my jsme hlína (Řím. 9,20-22). Ta druhá skutečnost je, že ve vši historii a v celém Božím Slovu není ani jediný případ a ani jediný náznak, že by Bůh někdy užil své právo zatvrdit lidi bez velmi dobrého důvodu k tomu, aby tak učinil.

Farao je toho příkladem. Je skutečně pravda, že Bůh zatvrdil Faraonovo srdce, ale teprve poté, co Farao ukázal krajní a neuvěřitelnou aroganci, když řekl: „*Kdo jest Hospodin, abych poslechl hlasu jeho...?*“ (2. M. 5,2) – a teprve potom, co opakově zatvrdil své vlastní srdce. Ve skutečnosti Duch, užívaje dvou různých slov v originální řeči, konstatuje neméně než sedmkrát, že Farao zatvrdil své srdce (2. M. 7,13.14.22; 8,15.19.32; 9,7), dříve než říká, že Bůh zatvrdil Faraonovo srdce (2. M. 9,12).

Říkáme, že Bůh není oprávněn zatvrdit kterékoli srdce, které chce zatvrdit? To neříkáme. On je Bůh, On je svrchovaný, On je oprávněn udělat, cokoli chce. Ale ani neříkáme, že Bůh kdy užil tohoto práva. Nikdy neslyšíme, že by Bůh skutečně zatvrdil nějaké srdce bez plně dostatečných důvodů.

Závěrečná ilustrace: Hrnčič a hlína

Je ještě někdo, kdo stále není uspokojen tímto prokázáním Boží svrchovanosti a spravedlnosti? Pavel předvídá takový případ: „*Ale díš mi: I proč se pak hněvá? Nebo vůli jeho kdo odepřel?*“ (Řím. 9,19) Tento člověk, který má námitku, sleduje následující argument: Jestliže je Bůh svrchovaný, pak člověk musí být jen loutkou Boží vůle; nikdo nemůže vzdorovat této božské vůli, a tak jak vůbec může Bůh odsuzovat člověka nebo se na něho hněvat? Tady jsme na nebezpečné půdě. Toto není uctivý dotaz, ale vysokomyslná obžaloba a nemístné podsouvání. Proto ta Pavlova odpověď, o které jsme se zmínili na začátku tohoto článku: „*Nýbrž, ó člověče, kdo jsi ty, že odmlouváš Bohu?*“ Bůh je ten, kdo vydává verdikt o člověku, nikoli opačně.

Jedna ilustrace slouží k ukázání, jak marný a nesmyslný je takový postoj. Hrnčič je oprávněn udělat z hlíny, co chce: nádoby ke cti a nádoby k potupě (Řím. 9,21). A

hlína nemá náhled na to, co hrnčíř dělá nebo jak to dělá. A tak kdo může obžalovat Boha, jestliže si přeje ukázat Své milosrdenství vůči nádobám milosrdenství, i když tu jsou jiné, které se staly nádobami hněvu? Nikdo.

Všimněme si důležitého významového odstínu ve verších 22 a 23. O nádobách milosrdenství je jasně konstatováno, že je to Bůh, kdo je „připravil“ pro slávu (v. 23). Ale o nádobách hněvu nečteme, že je Bůh udělal nebo připravil k odsouzení, ale prostě že jsou „připravené k zahynutí“ (v. 22). Faraó, nevěřící Izrael a všichni, kteří odmítají věřit, se sami připravili k zahynutí. Ale to nebrání Bohu, aby neukazoval Své hojné milosrdenství, když chce „známé učiniti bohatství slávy své při nádobách milosrdenství,... nás, netoliko z Židů, ale také i z pohanů“ (Řím. 9,23-24).

Závěr

Bůh je prokázán jako spravedlivý. To, co činí během této přítomné dispence, když prokazuje milosrdenství Židům a stejně i pohanům, je plně v souladu s Jeho svrchovaností a ukazuje Jeho spravedlnost, moc, snášení a milosrdenství. A, jak Pavel potom ukazuje později, nikdo a nic Mu nezabrání v tom, aby také naplnil Svá zaslíbení Izraeli. „Ó hlubokosti bohatství i moudrosti i umění Božího! Jak jsou nevyzpytatelní soudové jeho, a nevystižitelné cesty jeho.“ (Řím. 11,33-36)

M. Hardt, T&T, 1/2019

ODPOVĚDNOST ČLOVĚKA A BOŽÍ SVRCHOVANOST

Většina článků v tomto sešitu uvažovala o Boží svrchovanosti a o odpovědnosti člověka v tomto pořádku – to jest, Boží milost ve vyvolení jednotlivce nebo skupiny lidí pro požehnání a odpovědnost každého člověka odpovědět na Boží nabídku milosrdenství celému světu. Tento článek uvažuje tyto pojmy v opačném pořádku: odpovědnost člověka vůči Bohu a způsob, jakým Bůh jedná ve Své svrchovanosti, když je Jeho milosrdenstvím opovrženo. Jak uvidíme, Boží svrchovanost není v tomto ohledu libovolná svoboda jednání, nýbrž je ve shodě s Jeho celým charakterem.

Když byl Pán Ježíš na zemi, zeptali se Ho učedníci, proč k zástupům mluví v podobstvích. Jeho odpověď byla: „Vám jest dáno znáti tajemství království Božího, ale těm, kteří jsou vně, v podobstvích to všecko se děje, aby hledíce, hleděli, ale neuzřeli, a slyšíc, slyšeli, ale nesrozuměli, aby se snad neobrátili a byly by jim odpuštěny hříchy.“ (Marek 4,11-12) Jinými slovy, Pán Ježíš vysvětloval Své učení (v. 2) v podobstvích kvůli zvláštnímu účelu: aby jim jedna skupina rozuměla, zatím co druhá skupina nikoli, a jako výsledek nebudou spaseni.

Bylo kázání způsobem, kterému někteří lidé nebudou rozumět, v souladu s jinými aspekty služby Pána, jako je Jeho výzva: „*Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste, a já vám odpočinutí dám.*“ (Mat. 11,28)? Kontext Pánových slov, jak je zaznamenán zvláště v Matouši, který představuje život a službu Pána z dispenzačního pohledu, pomáhá získat odpověď na tuto otázku.

V 1. až 12. kapitole Matouše je Pán Ježíš představen Svým vlastním (Židům) jako Král. Žel, oni Ho zavrhnou. Ačkoli k úplnému zavržení došlo, když Pán byl u soudu a oni řekli: „*Vezmi, vezmi, ukřižuj Jej,*“ a výslovně prohlásili, že On není jejich Král (Jan 19,15), rozmyšlené odmítnutí Pána od národu už bylo zjevné předtím. To se stalo v Matouši 12, když Ho obvinili, že vyhání demony mocí Satana, což bylo nejvážnější pohanou činností Ducha Svatého. Jejich postoj vůči Němu znamenal, že byli bez naděje – Pán už nemohl ukazovat milost lidem, kteří byli Jeho vlastní podle přirozených svazků, jak se to odráží v Jeho výrocích, že Jeho vztahy podle těla už nejsou Jeho vztahy (verše 47-50), a v Jeho následném odchodu z „*domu*“ (13,1), domu, mluvícím o Izraeli.

Avšak Pán ve Své milosti přes urážku, kterou právě přijal ze rtů Židů, neskončil s člověkem navždy. To, že Ho zavrhnou, Jej ve skutečnosti vedlo pouze k tomu, aby začal nové dílo, směřující k lidem jako celku, jak jsou reprezentováni mořem (Mat. 13,1 – viz Zj. 17,15 pro vysvětlení obrazu), a s předmětem požehnání nové rodině, skládající se z těch, kteří budou činit vůli Jeho otce (Mat. 12,49-50).

Pán začal tuto novou kapitolu ve Své službě kázáním velkým zástupům, které se k Němu shromáždily na břehu moře (13,1-2). Zástupy se asi skládaly z nevěřících Židů i z těch, kteří v Něho uvěřili, a možná rovněž z pohanů. Jak je poznamenáno výše, Pán k nim mluvil v podobenstvích, zvláště v podobenství o rozséváči (Marek 4,2-9). Když zástupy odešly a Pán byl s těmi Svými, Jeho učedníci se Ho ptali, proč mluvil v podobenstvích, a byla jim dána odpověď, uvedená výše (verše 10-12).

Pánova odpověď se vztahuje na dvě skupiny lidí: na „*vás*“ a na „*ně*“. První skupina byli ti, kdo v Něho věřili. Někteří byli Židé rodem, ale Pán se na ně nedívá podle těla, ale jako na část Své nové rodiny – opět: ti, kteří činili vůli Jeho Otce. Protože věřili, Pán jim chtěl oznámit tajemství Božího království (v. 11), ačkoli i to bylo ve skutečnosti projevem Jeho milosti, protože mnoho věrných proroků a spravedlivých lidí ve Starém zákoně si přálo slyšet to, co oni nyní slyšeli, ale neměli tu výsadu (Mat. 13,17). Mohlo by být řečeno, že to byla svrchovaná milost Pána, když vyvolil k požehnání ty, kteří prostě činili, co byli odpovědní činit, když Ho přijali.

Druhou skupinou, která je zmíněna Pánem, byli Židé jako národ: „*ti, kteří jsou vně*“ (Marek 4,11). I když byli Pánovi „*vlastní*“ na základě přirozených vztahů, jak to je zaznamenáno v Janu 1,11, nebyli součástí Jeho pravé rodiny. Jako výsledek Svého

zavržení od Ních vyslovil následující soud: „*Proto v podobenství mluvím jim... Neboť ztuhnělo srdce lidu tohoto, a ušima těžce slyšeli, a oči své zamhouřili, aby někdy neviděli očima, a ušima neslyšeli, a srdcem nesrozuměli, a neobrátili se, abych jich neuzdravil.*“ (Mat. 13,13-15) Podle toho nebyl vrtkavý, natož nespravedlivý, když k zástupům mluvil v podobenstvích. Spíše je to ve shodě s principem, který vidíme skrze celou Bibli, totiž že Duch Boží se nebude vždycky nesnadnit s člověkem (1. M. 6,3). Tento princip je zcela spravedlivý. I když Bůh je dlouhočející a Jeho přáním je, aby nikdo nezahynul, ale aby všichni přišli k pokání (2. Petra 3,9), musí soudit lidi a tento zlý svět ve spravedlnosti, jinak by byl nespravedlivý. Jestliže něco, pak skutečnost, že svatý Bůh, který nemůže hledět na nepravost (Abakuk 1,13), jednal s člověkem, aby ho přivedl k požehnání – a kromě toho se nesnadnil asi 6000 let s těmi, v nichž není nic dobrého (Řím. 7,18) a kteří nečinili nic dobrého (Řím. 3,10-18.23) – znamená, že je oprávněn ukončit Své dílo milosti vůči jednotlivcům nebo skupinám lidí a soudit ty, kteří zatvrzují svá srdce.

V případě Židů, kteří byli částí zástupu, kterému Pán kázal, ti obdrželi dodatečná požehnání od Boha, když Jím byli vyvoleni, aby byli Jeho pokladem, vysvobození z otroctví, aby byli chráněni a bylo jim žehnáno přes mnoho staletí, bylo k nim mluveno zvláštním způsobem skrze zákon, a nejvíce ze všeho, byla jim dána výsada být těmi, kdo nejdříve měli užitek z Jeho největšího daru, z Jeho Syna. Byla to proto velmi vážná věc, když neposlouchali Pánova slova. Byli také výslovně varováni, že kdyby odmítli Ho slyšet, přivedl by na ně rozsudek, který dále vyslovil. Jak On sám poznamenal, Izaiáš prorokoval, že přijde čas, kdy uslyší Jeho slova, ale neporozumí jim (Mat. 13,14-15; Iz. 6,9-10). Navíc věděli o časech, kdy Bůh ukázal, že se už nechce dále nesnadnit s člověkem, jako byla potopa (1. M. 6,3), zatvrzení Faraonova srdce (2. M. 9,12) a Jeho jednání s Izraelem kvůli jejich nevěrnosti (viz např. Židům 3,8-11). Podle toho byli bez omluvy, a o Pánu Ježíši nemůže být řečeno, že by nedjednal správně, když jim s rozmyslem začal mluvit v podobenstvích. Naopak, Soudce vši země vždy bude jednat správně, dokonce i v soudu (1. M. 18,25).

Princip, že Bůh se nebude stále nesnadnit s člověkem, je stále platný ve dni milosti. Poté, co se Pán navrátil do nebe, Židé, kterým bylo představeno požehnání křesťanství, byli varováni, aby nezatvrzovali svá srdce, jinak že Bůh bude vůči nim jednat stejným způsobem, jako jednal s Izraelem na poušti, když přísáhl, že ti, kteří v Něho neměli víru, nevejdou do Jeho odpočinutí (Židům 3,7-4,11). Pokud jde o svět, „*Bůh již nyní zvěstuje /přikazuje/ lidem všechněm všudy, aby pokání činili, protože uložil den, v kterém souditi bude všechen svět v spravedlnosti*“ (Sk. 17,30-31). Tam, kde někdo slyšel evangelium a byla mu dána každá příležitost, aby činil pokání, ale on se vědomě odvrátil od Boha, Bůh může ve své svrchovanosti oh-

ledně té osoby a její neposlušnosti vůči Jeho příkazu jednat spravedlivým způsobem. To může v některých případech zahrnovat zatvrzení jejího srdce, jako tomu bylo ve Faraonově případě.

Po uchvácení bude Bůh jednat s každým člověkem, který odmítl evangelium v tomto dni milosti, zvláštním způsobem. Způsobí, aby takoví věřili tomu, co je falešné, takže On může jednat spravedlivě a soudit je, protože si zvolili nevěřit pravdě (2. Tes. 2,7-12).

Ve všech těchto případech Bůh nepředurčil nikoho pro věčné odsouzení, ani mu nezabránil v přijetí Pána Ježíše jako Spasitele. Naopak, On jedná způsobem, který je spravedlivý, a proto slučitelný s Jeho charakterem.

Souhrn: Člověk je Bohu odpovědný. Zvláště je každý člověk povinen činit pokání, jak to Bůh přikazuje. Když tak neučiní, nemá omluvu, jestliže Bůh jedná spravedlivě v odpovědi na jeho neposlušnost. Pro ty z nás, kteří jsou spaseni, je toho tolik ohledně Božího charakteru a cest, co by mělo vyvolávat naše velebení. Od chvíle, když jsme se svěřili Pánu Ježíši, bylo nám žehnáno mnohem více, než jsme si zasloužili. V Boží svrchovanosti prožíváme milost za milostí (Jan 1,16).

M. Grasso, T&T, 1/2019

BOŽÍ VĚČNÉ ODPOČINUTÍ

Židům 3,11-4,11

Co je Boží odpočínutí?

Jako lidé – a z toho nejsou vyjmuti ani vykoupení Boží – máme sklon k tomu, abychom vše vztahovali na sebe. Podvědomě se na sebe vždy díváme jako na střed. Dokonce, i když myslíme na nebe, je naší hlavní myšlenkou, že my sami tam jednou budeme, abychom zakoušeli věčný odpočinek a slávu.

Ale je to také Boží myšlenka? Dopis Židům nám v kapitole 3,11-4,11 ukazuje, že budoucí odpočinek ve slávě není v první řadě náš odpočinek, nýbrž Boží odpočinek. Pro nás tam sice bude odpočinek, ale jen proto, že Bůh přijde s konečnou platností k odpočínutí. Bůh odpočívá tam, kde všechno je v souhlasu s Ním samým, kde všechno je světlo a láska. Tam, v Božím odpočinku, nebude ani hřích, ani neklid, ani trápení. Tam přijdeme v Něm k dokonalému odpočinku. Co to bude!

Bůh lidem ukázal, že existuje odpočinek, který vychází od Něho a který On prožívá. Ale ten byl hříchem stále a stále znovu mařen. Když Bůh dokončil stvoření, sedmého dne odpočinul ode všeho Svého díla, které stvořil (1. M. 2,2.3; Žid. 4,4). Jeho

dílo bylo dokonalé a „velmi dobré“. V tom mohl odpočinout a On také chtěl, aby na tom měl člověk podíl. To můžeme vidět ze slov Pána Ježíše: „*Sobota pro člověka učiněna jest, a ne člověk pro sobotu.*“ (Marek 2,27) Ale už brzy byl odpočinek porušen příchodem hříchu (1. M. 3). Proto se nemohl ani Bůh po skončení stvoření těšit z tohoto odpočinku, ani člověk do tohoto odpočinku vejít, jak nám to ukazuje Židům 4,4.5. Od té doby je Bůh neúnavně činný.

Potom Bůh pro Svůj pozemský lid Izrael měl vyhlédnuto místo odpočinku v zemi Kanán (5. M. 12,9.10; 25,19; Joz. 1,13). Ani v otroctví v Egyptě, ani v těžkostech pouště nemohl být pro Izrael odpočinek. Ale lid svojí nevěrou a neposlušností během cesty pouští pohrdl Božím odpočinkem v Kanánu. A přece Bůh neodpočine, dokud ti Jeho se u Něho nebudou těšit z pravého odpočinutí sobotního dne. Toho ještě nebylo dosaženo ani dnes (Žid. 4,1.11).

Vrcholem všech Božích snah o lidi bylo poslání Jeho milovaného Syna k odstranění hříchu skrze Jeho oběť. Proto ta slova Pána Ježíše: „*Otec můj až dosavad dělá, i já dělám.*“ (Jan 5,17) Dílo smíření a vykoupení našeho Zachránce na kříži bylo to největší dílo. Za to Mu buď věčně přinášena chvála a velebení. Jedním z cílů tohoto díla je božské odpočinutí také pro Jím vykoupené lidi.

Ten, kdo věří v Pána Ježíše, obdrží ihned „*pokoj s Bohem*“ (Řím. 5,1). Je to pokoj svědomí, který Pán Ježíš v průběhu Svého pozemského života označil za odpočinutí, které On daruje všem, kteří k Němu přijdou jako těžce pracující a obtížení (Mat. 11,28). Toto odpočinutí, tento pokoj je přítomný dar Boží milosti pro všechny, kteří věří v Krista. Avšak o tom Židům 3 a 4 nemluví. Odpočinutí je tam ještě budoucí: „*Tedy zůstává sobotní odpočinutí Božímu lidu.*“ (Židům 4,9)

Jiný druh odpočinku poznáváme, když jako věřící žijeme ve společenství s Pánem a s naším Bohem a Otcem. Pak nás naplní „*pokoj Kristův*“ nebo „*pokoj Boží*“. Obojí mluví o pokoji srdce a duše. O tom náš Pán říká: „*Veďte jho mé na se, a učte se ode mne, neboť jsem tichý a pokorný srdcem, a naleznete odpočinutí duším svým.*“ (Kol. 3,15; Fil. 4,7; Mat. 11,29) Tento pokoj nás nechává ve všech okolnostech klidnými a pokojnými. Kéž by tomu tak bylo více. Ale ani tento pokoj není ještě věčné Boží odpočinutí, nýbrž dostává se nám v našem pozemském životě tou mírou, jak se učíme od Krista a jak všechny své záležitosti přinášíme před Boha a tam je ponecháváme. Kromě toho smíme, dokud jsme na zemi, pro našeho Pána pracovat, a je jedno, v čem naše práce spočívá (srv. s Kol. 3,23.24). Přitom sice požíváme vnitřní božský pokoj, ale jsme přitom pro Něho činní.

Nakonec ani zesnutí věřícího ještě není konečné „*Boží odpočinutí*“. Neboť přece čteme: „*Tedy zůstává sobotní odpočinutí Božímu lidu.*“ To přece znamená: Dokud

ještě někdo z nynějšího Božího lidu je na zemi, není tohoto Božího odpočinku dosaženo. Teprve až se Pán Ježíš „*podruhé těm, kteří ho očekávají, bez hříchu ukáže k záchraně*“, vejdou vykoupení společně do tohoto odpočinku (Židům 9,28).

V tisíciletém království sice pozemský lid Izrael v určitém smyslu vejde do odpočinku, který mu Bůh připravil. V Žalmu 132,8 skladatel prorocky volá: „*Povstaniž, Hospodine, a vejdi do odpočinutí svého, ty i truhla velikomocnosti tvé!*“ (Srv. s 2. Par. 6,41.) A Bůh na to odpovídá ve verši 14: „*To je můj odpočinek na věky, zde chci přebývat.*“⁴ (přel.) Pozoruhodná je v této souvislosti Mojžíšova prosba ve 4. Mojžíšově 10,35 při vycházení truhly smlouvy: „*Povstaniž Hospodine, a rozptýlení budete nepřátelé tvoji, a ať utíkají před tváří tvou, kteří tě v nenávisti mají!*“ Během cesty pouští tu nemohl být žádný odpočinek; tam nepřátelé obklopovali Boží lid. To platí také pro přítomnou dobu. Teprve když po zjevení Krista budou nepřátelé pobiti a začne tisícileté království, dojdou slova ze Žalmu 132 svého konečného naplnění. Bůh povstane ke Svému odpočinku.

Ale ani tato slavná budoucnost na zemi – podobně jako Kanán v historii Izraele – není konečným Božím odpočinkem. Život v zemi Kanán se vyznačoval bojem. Také budoucí tisícileté království zde na zemi nebude zcela svobodné od hříchu a od soudu (viz. Žalm 101,8; Iz. 65,20; 66,24; Sof. 3,5). Bůh musí až do té doby ještě dále působit.

Jednou však přijde k pravému odpočinku. To se stane v novém stvoření. Pak bude moci odpočinout a odpočine a žádný hřích už nikdy tento odpočinek neporuší. Vykoupení budou potom věčně u Něho a budou mít podíl na Jeho odpočinku!

Odpočinutí v Dopisu Židům

Dopis Hebrejům (tak správně zní název Dopisu – p. p.) se obrací na Židy, kteří uvěřili v Pána Ježíše. Žel, že se mezi nimi nacházeli takoví, kteří se k nim přidali jen navenek. V kapitolách 3 a 4 jsou všichni napomínáni, aby se pevně drželi víry v živého Boha a nebyli svedeni oklamáním hříchu k odpadnutí. Na věřící zde je pohlíženo jako na lidi, kteří vyznávají, že věří v Pána Ježíše (Žid. 3,1; 4,14; 10,23; 13,15). Tím jsou osloveni jako křesťané z hlediska své odpovědnosti. Odpovědnosti, aby pevně drželi pravou víru, mohou odpovídat jen ti, kteří skrze víru v Krista obdrželi věčný život. Pouhé vyznání je prázdné a vede do věčné zkázy. Když pisatel vícekrát v tomto Dopisu říká „*my*“, zahrnuje se do skupiny adresátů. Z tohoto stanoviska

⁴ Pojem „věčný“ není ve Starém zákoně tak obsažný jako v Novém zákoně. Nejde za přítomné stvoření a ukazuje spíše na to, že v tisíciletém království je konec všech cest s Izraelem a světem a že potom už nenásleduje žádný nový oddíl dějin světa.

hledí zpět na historii světa a Izraele. Vše to bylo čtenářům ze Starého zákona dobře známé.

Pisatel nejprve mluví o situaci dětí Izraele, které měly po vyjití z Egypta a projití pouští vejít do odpočínutí země Kanán. O tomto odpočínutí se už předem mluvilo v 5. Mojžíšově 3,20 a 12,9, ale pro jejich neposlušnost a jejich reptání proti Bohu musela většina z nich zemřít na poušti a nedosáhli tohoto Božího odpočínutí. Důvod k Boží přísaze, zmíněné v Židům 3,11: „*Jestliže oni vejdou /nebo: Jistě nevejdou/ do mého odpočínutí!*“ je udán ve 4. Mojžíšově 14,21-25. Deset ze dvanácti zvěďů, kteří zkoumali zem, způsobilo, že se lid stal malomyslným a vzpurným, takže Bůh přísáhl, že žádný z Izraelitů, kteří vyšli z Egypta, zem nedosáhne, kromě Jozue a Kálefa (a těch, kteří se narodili na poušti). Bohem předvídané odpočínutí se tedy neuskutečnilo, protože velká část izraelského lidu nedosáhla cíle.

Pozoruhodné je, že Boží přísahu: „*Jestliže oni vejdou /nebo: Jistě nevejdou/ do mého odpočínutí!*“ lze nalézt nikoli v Mojžíšových knihách, nýbrž teprve v Žalmu 95,11. Podle Židům 4,7 byl skladatelem král a prorok David. Žil asi čtyři sta let po vejítí Izraele do země Kanán. Jestliže tato přísaha byla napsána o tolik později, nemohl Bůh slovy „*mého odpočínutí*“ mít na mysli s pohledem zpět jen pozemský Kanán. Musí to být ještě něco jiného. Můžeme sice v těchto slovech vidět poukaz na odpočinek tisíciletého království pro pozemský lid Izrael, ale v první řadě ta slova přece poukazují na věčný odpočinek těch, kteří se stali „*společníky Krista*“. V tomto směru jdou také slova v Židům 4,1: „*Bojme se nyní, aby snad, poněvadž je ponecháno zaslíbení vejít do jeho odpočínutí, se někdo z vás neukázal, že se opozdil!*“ Rovněž tak verš 3: „*Neboť my, kteří jsme uvěřili, vcházíme do toho odpočínutí.*“

Pro ty, kteří věří v Krista jako ve Vykupitele, tu je budoucí věčné odpočínutí u Boha. Aby je dosáhli, vyžaduje se odhodlaně, pevně držet „*počátek ujištění*“ (Žid. 3,14). Jen praví věřící mohou pevně držet vyznání. Mnozí lidé vydali křesťanské vyznání. Ale zda je pevně podrží až do konce, je jiná otázka. To mohou jen takoví, kteří jsou znovuzrozeni vírou v Krista (viz. Židům 3,1; 4,14; 10,23). To je hlavní myšlenka v tomto oddílu Dopisu Židům. S velkou vážností se obrací na Židy, kteří uvěřili v Pána Ježíše, ale nyní byli v podobném nebezpečí, jako dříve byl Izrael na poušti.

Očekáváme my Boží odpočínutí?

Dokud hledáme odpočinek na zemi, budeme zklamáni. V padlém stvoření a uprostřed hříchů se naše duše sice může těšit z pokoje přicházejícího od Boha, jak jsme to viděli, ale náš nový člověk zde nemůže najít žádné odpočínutí. Když myslíme na svůj vlastní odpočinek, je to vždy ve spojení s prací a námahou. Může to být měřítko pro naše odpočínutí jako křesťanů? Jistě sotva. Proto dokonalé odpočínutí

může být jen odpočinutí Boha samého – něco tak dobrého a tak požehnaného, že i Bůh sám může přijít k odpočinutí. To je nám řečeno v Židům 4,10: „*Neboť kdo vešel do jeho odpočinutí, ten také sám dospěl k odpočinutí od svých skutků jako Bůh od svých vlastních.*“ Boží odpočinek se nám dostane, protože On nám ho dá. Celý rozsah tohoto odpočinutí uchopíme teprve ve věčnosti. Pak uvidíme, že ono je to, co Bůh způsobil ke Své slávě a cti podle Své vlastní dokonalosti, a nikoli podle potřeb těch, kteří toto odpočinutí hledají. Boží odpočinutí, do kterého budeme uvedeni, je odpočinutí pro našeho nového člověka v Kristu. Čím více hledíme na Pána Ježíše, tak jak Bůh Ho vidí, tím více budeme po tomto odpočinutí toužit už nyní.

Vejít do Božího odpočinutí je jistě nejvyšší forma požehnání, kterou si dovedeme představit. Toto odpočinutí je na jedné straně naprosté osvobození od hříchu, slabosti a námahy, jak to čteme ve Zjevení 21,4: „*A setře Bůh všelikou slzu s očí jejich, a smrti již více nebude, ani kvílení, ani křiku, ani bolesti nebude více, neboť první věci pomínuly.*“ Ale je to především pokojné odpočinutí v dokonale čistém a dobrém okolí. Je to požitek dokonalosti, ve které se budeme pak nacházet – u Boha. Těšíme se na to?

Bůh může odpočinout jen tam, kde vše je dokonale v souhlasu s Ním. Tento odpočinek nám chce darovat. Je to v prvé řadě Jeho vlastní odpočinek. Věčné odpočinutí v budoucnosti bude výsledek Kristova výkupného díla. Skrze ně jsou s Bohem smířeny všechny věci na zemi a v nebesích. Výsledkem bude nové nebe a nová země (Kol. 1,20; 2. Petra 3,13; Zj. 21,1). Věřící jsou už nyní prvotiny nového stvoření (Jak. 1,18). Jako takoví budeme jednou uvedeni do slávy, do odpočinutí Boha, který je světlo a láska! Teprve když vše bude v souhlasu s Božími myšlenkami, budeme se moci těšit z tohoto odpočinutí.

„Není žádné odpočinutí, které je hodné těch, kteří vlastní život, slávu a spravedlnost Boží, než jen Boží odpočinutí. On nás učiní účastníky Svého odpočinutí... Ale my máme rozumět, že to je Boží odpočinutí, tak dobré a tak požehnané, že to může být Boží odpočinutí. Je moje, protože On mě tam přivede, ale nikdy nepoznám jeho plný rozsah, dokud se nenaučím, že to je to, co Bůh způsobil ke Své slávě, a to podle toho, jak to odpovídá Jeho dokonalosti, ne jak to odpovídá potřebám toho, který je potřebuje.“ (J. N. Darby)

Arend Remmers, IGL, 5/2021

